

Asia: VM/1709/00.01.00.01/2016 VM098:00/2016

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittäneen työryhmän raportista

Yleiset kommentit raportista

Yleiset kommentit raportista

Työryhmän raportti sisälsi asiallisia ehdotuksia ja yliesesti ottaen kannatettavia linjauksia.

Tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön uudistaminen ja yhtenäistäminen on tarpeellista. Nykyinen lainsäädäntö on vanhentunutta ja osin päällekkäistä. Tiedonhallinnan sääntelyn kokoaminen yhteen lakiin, jossa siihen liittyvät velvollisuudet ja tehtävät käyvät selkeästi ilmi on kannatettavaa. Kuten myös kannatettavaa on sääntely, joka yhtenäistää ja yksinkertaistaa tiedonantoa ja -saantia viranomaisen hallussa olevista tietoaineistoista ja asiakirjoista niiden säilytysmuodosta riippumatta.

Vaatimusten toteuttaminen edellyttää siirtymäaikaa ja resursseja sekä uuteen lainsäädäntöön perehtymisen että sen edellyttämien toimien toteuttamisen osalta. Työryhmän kannanotto tukeen, jota viranomaiset ja hallinnon asiakkaat tarvitsevat julkisuuslain ja tiedonhallintaa koskevan lain soveltamisessa, on jatkovalmisteluissa huomioitava asia.

Kommentit raportin 5 luvusta

Kommentit osasta 5.1 Tiedonhallintaa koskevan sääntelyn soveltamisaloista

-

Kommentit osasta 5.2 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

-

Kommentit osasta 5.3 Tietoturvaluus

5.3.3 Tietoturvaluossääntelyn muutosehdotukset pääpiirteittäin ja

suhde julkisuuslakiin

Asiakirja-käsite on ollut harhaanjohtava myös luokitteluyhteyksissä. Luokittelu kohdistuu salassa pidettävään tietoon, mikä tulisi käydä selkeästi ilmi eri asiayhteyksissä.

Riskiarviointiin perustuvan päätöksenteon merkitystä on alettu korostaa eri yhteyksissä. Myös EU-tietosuoja-asetuksessa edellytetään arviointeja. Näin ollen riskienhallintaa koskevan sääntelyn täsmentäminen, johdon vastuiden määrittely ja riskiarvion perustella tehtävien tietoturvaluossuustoimenpiteiden tuominen lakiin on tärkeää.

Kuten linjauksissa esitetään, luokittelumerkintöjen lisäksi tarvitaan oma merkintätapansa myös harkinnanvaraisesti luovutettaville tiedoille.

Tärkeää on, että sääntelyä koskien salassapitoa tai turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän muuttamista muutetaan siten, että merkinnän saa poistaa tai muuttaa ainoastaan asiakirjan laatineen viranomaisen tai sen viranomaisen luvalla.

Selkeät vaatimukset tietoturvaluossuuden vähimmäistasolle ovat kannatettava.

Lokitietojen hallinta vaatii selkiyttämistä. EU-tietosuoja-asetus lisää tarvetta osaltaan. Näin ollen muutosehdotukset ovat myös tältä osin kannatettavia.

Kommentit osasta 5.4 Tietoaineistojen muodostaminen ja vastuut

-

Kommentit osasta 5.5 Tietojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus

5.5.2 Semanttinen yhteentoimivuus

Ehdotus siitä, että tiedonhallintalaissa säädettäisiin velvoite sanastotietovarannon ja yhteisten tietomäärittelysten käyttöön on kannatettava, koska pelkkä informaatio-ohjaus ei ole riittävä keino saada asia toimimaan organisaatioissa.

Kommentit osasta 5.6 Tietoaineistojen julkisuus ja salassapito

-

Kommentit osasta 5.7 Tiedonsaanti asiakirjoista ja tietoaineistoista

-

Kommentit osasta 5.8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi

Ehdotus siitä, että rekisteröinnin osalta vastaisuudessa asiankäsitteilyn/asianhallinnan rinnalle kehitetään asianhallinnan ulkopuolelle jääville palvelutehtävien tietoaineistoille omat rekisteröintikäytännöt, on kannatettava.

Ehdotus siitä, jonka mukaan tietoaineistojen säilytys erotettaisiin arkistoinnista (viranomaisten hallussa ollessaan aineistot ovat säilytyksessä ja arkistointi alkaa vasta kun ne siirretään Kansallisarkistoon tms. lopulliseen arkistoon), on mielenkiintoinen. Voiko tämä tulkinta käytännössä helpottaa tietosuojasetuksen mukaista toimintaa, koska henkilötietojen arkistointi edellyttää aina ”yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia...”. Toki lähtökohta on silti että henkilötiedot pitää hävittää kun käyttötarkoitus on päättynyt. Lisäksi raportissa todetaan erikseen tutkimusaineistojen osalta, että niiden arkistointi pitää järjestää osaksi korkeakoulujen ja lakisääteisiä tehtäviä hoitavien tutkimuslaitosten toimintaa. Jää sitten nähtäväksi, mitä nuo arkistointiin ehdotetut muutokset käytännössä tarkoittavat yksittäisen tutkimuslaitoksen kannalta.

Raportin mukaan viranomaisilla hallussa olevat manuaaliset arkistoitavaksi tarkoitetut aineistot arkistoidaan jatkossa Kansallisarkiston lukuun, vaikka aineisto säilytettäisiin viranomaisen toimitiloissa. Tällöin Kansallisarkisto käyttää näihin aineistoihin päätöksentekovaltaa muun muassa tietoluovutusten osalta. Tällä varmistetaan, että kerran arkistoituja tietoaineistoja käytetään ainoastaan arkistokäyttötarkoituksen kannalta hyväksyttäviin tarkoituksiin. Katsomme, että tämä tarkoittaisi tietopyyntöihin vastaamisen viivästymistä, jos tietoluovutuksille pitäisi aina saada Kansallisarkiston lupa. Pohdimme lisäksi sitä, mihin tämä ylipäätään perustuu, jos kyse on arkistoon sisältyvistä julkisista tiedoista?

Kommentit osasta 5.9 Tietohallinnon ja tiedonhallinnan ohjaus

-

Kommentit muutosehdotusten priorisoinnista

Mitä muutosehdotuksia olisi mielestänne priorisoitava valmistelussa?

-

Muut tarpeelliset toimenpiteet

Millä muilla toimenpiteillä, lainsäädännön uudistamisen lisäksi, katsotte olevan merkitystä julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisessä?

-

Työryhmän ehdotusten vaikutukset

Yleiset kommentit vaikutuksista

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

-

Yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Santala Kalevi

Nordqvist Lena
Suomen ympäristökeskus SYKE